

**WOJEWÓDZKI KONKURS PRZEDMIOTOWY
DLA UCZNIÓW DOTYCHCZASOWYCH GIMNAZJÓW
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2017/2018**

HISTORIA

KURATORIUM OŚWIATY
w Katowicach

Informacje dla ucznia

1. Na stronie tytułowej arkusza w wyznaczonym miejscu wpisz swój kod ustalony przez komisję.
2. Sprawdź, czy arkusz konkursowy zawiera 12 stron (zadania 1-20).
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach postępuj zgodnie z poleceniem.
6. Rozwiązania zadań zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach.
7. Staraj się nie popełniać błędów przy wpisywaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl.
8. Przygotowując odpowiedzi na pytania, możesz skorzystać z miejsca opatrzonego napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.
9. W zadaniach zamkniętych podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Wybierz tylko jedną odpowiedź i zaznacz ją znakiem „X” **bezpośrednio na arkuszu**.
10. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊗ i zaznacz inną odpowiedź znakiem „X”.

KOD UCZNIA

--	--	--

Etap: szkolny

**Czas pracy:
90 minut**

WYPEŁNIA KOMISJA KONKURSOWA

Nr zadania	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	Razem
Liczba punktów możliwych do zdobycia	4	4	1	3	2	4	4	2	2	3	5	2	3	4	2	1	4	2	4	4	60
Liczba punktów uzyskanych przez uczestnika konkursu																					

Liczba punktów umożliwiająca kwalifikację do kolejnego etapu: 51

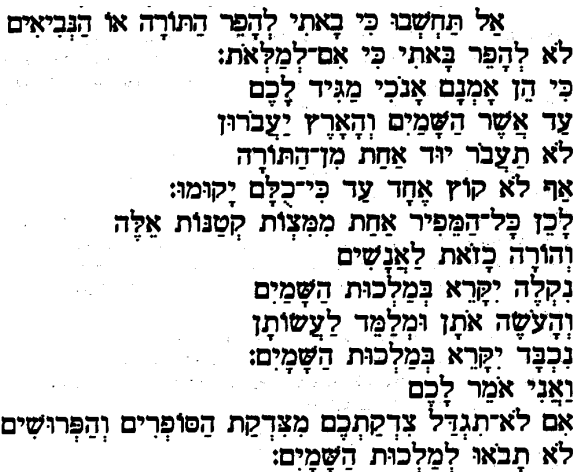
Podpisy członków komisji :

1. Przewodniczący –
2. Członek komisji sprawdzający pracę –

Zadanie 1. (4 p.)

W wykropkowane miejsca wpisz literę odpowiadającą nazwie regionu lub państwa, w którym powstały pisma przedstawione na ilustracjach. Wybierz spośród poniższych (jedna z odpowiedzi nie pasuje do żadnego pisma):

- A. Starożytna Mezopotamia
- B. Starożytne Indie
- C. Starożytny Rzym
- D. Starożytny Izrael
- E. Starożytny Egipt

I. www.2.bp.blogspot.com (dostęp: 4.09.2017). 	II. www.wikipedia.org (dostęp: 4.09.2017).
III. www.globtroter.com (dostęp: 4.09.2017). 	IV. www.historiasztuki.com.pl (dostęp: 4.09.2017).

Zadanie 2. (4 p.)

Na podstawie tekstu źródłowego i wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

Mniej więcej 10 tys. lat temu rozpoczął się największy zwrot w historii ludzkości [...]. Ze względu na jego znaczenie historycy nie wahali się nazwać tego procesu rewolucją neolityczną. Nazwę zaczerpnięto od trwającego wówczas okresu epoki prehistorycznej zwanej neolitem.

Na podstawie: S. Roszak, *Śladami przeszłości*, Warszawa 2015, s. 16.

A. Uzupełnij poniższe zdanie:

Rewolucja neolityczna to nazwa określająca przejście od trybu życia do

B. Uzupełnij tabelę:

Podstawowe zajęcia ludzi (umożliwiające im egzystencję)	Przed rewolucją neolityczną	Po rewolucji neolitycznej
	- -	- -

Zadanie 3. (1 p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Powstanie chrześcijaństwa	
B.	Podbój Egiptu przez Persów	
C.	Powstanie Kodeksu Hammurabiego	
D.	Powstanie cywilizacji Sumerów	

Zadanie 4. (3 p.)

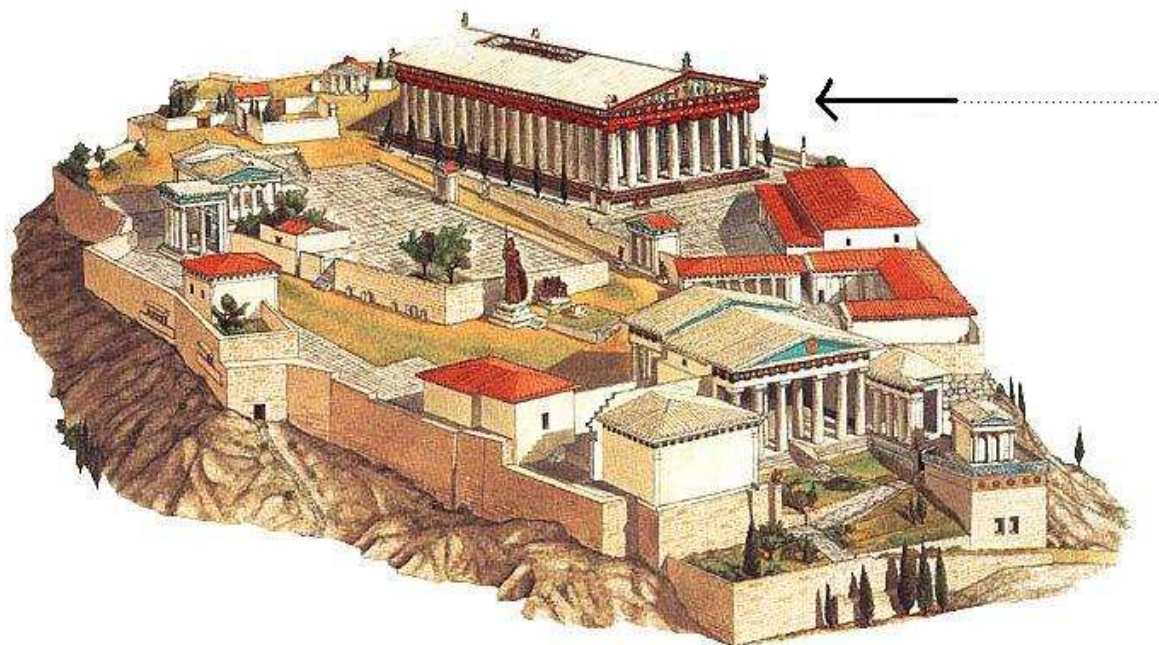
Uzupełnij poniższe zdania:

A. Monarchię, w której starożytny władca sprawował nieograniczoną władzę nazywamy monarchią

B. Taki rodzaj monarchii panował w wielu państwach starożytnych, między innymi w: i (podaj dwa przykłady).

Zadanie 5. (2 p.)

Na podstawie źródła ikonograficznego i wiedzy własnej wykonaj poniższe polecenia.

<https://pl-static.z-dn.net> (dostęp: 13.09.2017).

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 53.

A. Podaj nazwę przedstawionego na powyższej ilustracji wzgórza świątynnego.

.....

B. W wykropkowane miejsce na rysunku wpisz nazwę, zaznaczonej strzałkami, starożytnej świątyni. Wybierz z poniższych.

Propyleje, Partenon, Erechtejon, Panteon

Zadanie 6. (4 p.)

Na podstawie opisu podaj nazwę starożytnego państwa, w którym panował przedstawiony system religijny.

	Opis	Państwo
A.	Głównym bogiem miasta, a potem całego imperium, był Marduk – następca Enlila, pan świątyni Esagila. Istnieje legenda mówiąca o życiu Marduka, o jego walce, męce, śmierci i wreszcie zmartwychwstaniu. Ludy tego imperium przekonane były o zależności człowieka od losu, układu gwiazd, kaprysu bogów, wszelkich wróżb i przepowiedni.	
B.	Najbardziej czczonym i kochanym bogiem był Ozyrys – władca krainy zmarłych, położonej daleko za zachodnim horyzontem. Ozyrys został niegdyś zabity przez swego brata Seta – uosobienie zła i nienawiści. Jednak został ożywiony przez swą żonę, a jednocześnie siostrę, Izydę. Jednym z elementów kultów religijnych były kultы zwierząt.	
C.	Pierwszymi bóstwami były Gaja i Uranos. Oni zrodzili sturamienne olbrzymy, cyklopów, tytanów i tytanidy. Tytanów strącono do Tartaru, gdzie bardzo cierpieli. Kronos, najmłodszy z nich, zabił Uranosa i objął władzę. Pożerał własne dzieci – późniejszych bogów. Dopiero owoc jego związku z Reą, cudem ocalony od pożarcia, pokonał Kronosa.	
D.	Najwyższym z kapłanów był pontifex maximus. Byli też augurowie i haruspikowie, którzy objaśniali wróżby, min. z wnętrzości zwierząt. Kapłani byli zrzeszeni w specjalnych bractwach, np. w kolegiach kapłanów danych świąt. Kapłanki, zwane westalkami, żyły w odosobnieniu, musiały być dziewicami, a za złamanie zakazu czystości groziła im śmierć.	

Zadanie 7. (4 p.)

Oceń, czy podane informacje dotyczące ustroju starożytnej Sparty są prawdziwe czy fałszywe. Wpisz w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Państwem rządziła rada starszych zwana Geruzją - składała się z 28 obywateli, którzy ukończyli 60 lat.	
B.	Stratedzy dowodzili wojskiem i kontrolowali działania zgromadzenia ludowego i rady starszych.	
C.	Archonci byli najważniejszymi urzędnikami polis i byli wyłaniani w drodze głosowania.	
D.	Wszyscy obywatele polis tworzyli zgromadzenie ludowe zwane eklezją.	

Zadanie 8. (2 p.)

Podaj tytuł poniższej mapy, uwzględniając temat i czas (np. Imperium Rzymskie w I i II w. n.e.).

<http://www.wiw.pl> (dostęp: 15.09.2017).

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 50.

.....
.....

Zadanie 9. (2 p.)

Wymień dwa osiągnięcia Justyniana Wielkiego.

a.

b.

Zadanie 10. (3 p.)

Podaj pojęcia, których znaczenie przedstawiono w tabeli.

	Znaczenie	Pojęcie
A.	Określenie ucieczki Mahometa z Mekki do Medyny, które uznawane jest za początek muzułmańskiej rachuby czasu.	
B.	Święta księga islamu, która według jego wyznawców zawiera słowa Allaha podyktowane Mahometowi.	
C.	Miejsce święte dla muzułmanów, w którym gromadzą się na modlitwę i oddają cześć Allahowi.	

Zadanie 11. (5 p.)

Na podstawie artykułu Antoniego Barciaka *Powietrze miejskie czyni wolnym* wykonaj poniższe polecenia.

1. Podaj trzy funkcje średniowiecznego miasta.

A.

B.

C.

2. Wymień dwie spośród instytucji, które wchodziły w skład samorządu średniowiecznego miasta.

A.

B.

Zadanie 12. (2 p.)

Na podstawie artykułu Antoniego Barciaka *Powietrze miejskie czyni wolnym* napisz gdzie i kiedy miała miejsce pierwsza lokacja miejska na ziemiach polskich?

Miejsce:

Rok:

Zadanie 13. (3 p.)

Na podstawie artykułu Antoniego Barciaka *Powietrze miejskie czyni wolnym* wymień trzy etapy procesu lokacji nowego miasta w czasach średniowiecza.

- A.
- B.
- C.

Zadanie 14. (4 p.)

Na podstawie artykułu Marii Koczerskiej *Kobiety w społeczeństwie Polski średniowiecznej* oceń, czy poniższe informacje, odnoszące się do polskich władców, są prawdziwe czy fałszywe. Wpisz w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	Królowe w epoce średniowiecza zastępowały swoich mężów podczas ich nieobecności, z ich wolą musieli się liczyć urzędnicy dworscy i pozostali poddani.	
B.	Zofia Holszańska jest przykładem władczyni, która nie stroniła od polityki, starała się utworzyć własne stronnictwo i walczyła o prawa sukcesyjne dla swych synów.	
C.	Jadwiga śląska była kobietą mającą słabą osobowość, nie prowadziła własnej polityki, ponieważ wahała się wykraczać poza ramy przyznanych jej praw.	
D.	Do wybitnych dyplomatów zaliczyć możemy Elżbietę Rakuszanę, która zajmowała się mediacją polityczną pomiędzy Kazimierzem Jagiellończykiem a Andrzejem Tęczyńskim.	

Zadanie 15. (2 p.)

Na podstawie zawartych w tabeli tekstów rozpoznaj przywileje szlacheckie i wpisz w wykropkowane miejsca ich nazwy.

	Fragment przywileju szlacheckiego	Nazwa przywileju
A.	(...) <i>stanowimy, że tak jak dotąd było stosowane na mocy zwyczaju, tak też na stałe winno być przestrzegane, że mianowicie w poszczególnych latach nie więcej jak tylko jeden kmieć będzie mógł prawnie i w sposób dozwolony przenieść się z jednej wsi do drugiej.</i>	
B.	<i>Nareszcie przyrzekamy najuroczyściej, że żadnego obywatela osiadłego za popełnioną winę lub przestępstwo nie będziemy więzili, ani więzić i karać dozwolimy, aż gdy o nie sądowo i dowolnie przekonany, i nam albo staroście naszemu przez sędziego tej ziemi wydanym zostanie.</i>	

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 174-175.

Zadanie 16. (1 p.)

Uporządkuj chronologicznie podane w tabeli wydarzenia. Wpisz w tabeli cyfrę 1 – obok chronologicznie pierwszego wydarzenia, 2 – drugiego, 3 – trzeciego, 4 – czwartego.

	Wydarzenie	Cyfra
A.	Bitwa pod Grunwaldem	
B.	Bitwa pod Warną	
C.	Bitwa pod Chojnicami	
D.	Bitwa na Psim Polu	

Zadanie 17. (4 p.)

Przyporządkuj władcom podane pod tabelą opisy wydarzeń mających miejsce w czasie ich panowania.

	Władca	Cyfra
A.	Bolesław Chrobry	
B.	Bolesław Śmiały	
C.	Kazimierz Wielki	
D.	Kazimierz Jagiellończyk	

1. Prowadzone przez tego króla długotrwałe zmagania z Krzyżakami doprowadziły do podpisania pokoju, w wyniku którego do państwa polskiego powróciło między innymi Pomorze Gdańskie.
2. Za jego panowania do Polski przybył cesarz, aby pokłonić się przed relikwiami świętego męczennika. Przyjaźń z cesarzem nie uchroniła państwa od wojny z Niemcami. Po jej zakończeniu wyprawił się na Ruś, którą zdobył.
3. Ogromne reformy przedsięwzięte w czasie jego panowania zakończyły się w większości sukcesem, który rozślawił go w Europie. Wyrazem tego było spotkanie władców wielu państw na słynnej uczcie w Krakowie.
4. Początek panowania tego władcy zapowiadał wspaniałe rządy, jednak na skutek zatargu z biskupem krakowskim musiał uciekać z kraju. Schronił się na Węgrzech, skąd nigdy nie powrócił.

Zadanie 18. (2 p.)

Na podstawie treści średniowiecznego dokumentu podaj miejsce i rok jego powstania.

Toteż, najjaśniejsza pani, niechaj Wysokość Wasza przyjmie do tak wielce zbawiennego związku tegoż pana, Wielkiego Księcia, na syna, a najjaśniejszą księżną, córkę waszą najdroższą, królowę Polski, niechaj poślubi na prawą swą małżonkę. A sądzimy, że z tego wyniknąłaby chwała Boża, dusz zbawienie, ludziom zaszczyt i wzmożenie państwa. Skoro zaś to, co przyrzeczono dojdzie do przewidzianego końca, natenczas pan, Wielki Książę z wszystkimi braćmi swymi jeszcze nieochrzczonymi, krewniakami, szlachcicami, ziemianami, z wyższymi i najniższymi w swoich krajach zamieszkałymi, wiarę świętego, rzymskiego Kościoła przyjąć zamierza, pragnie i życzy sobie.

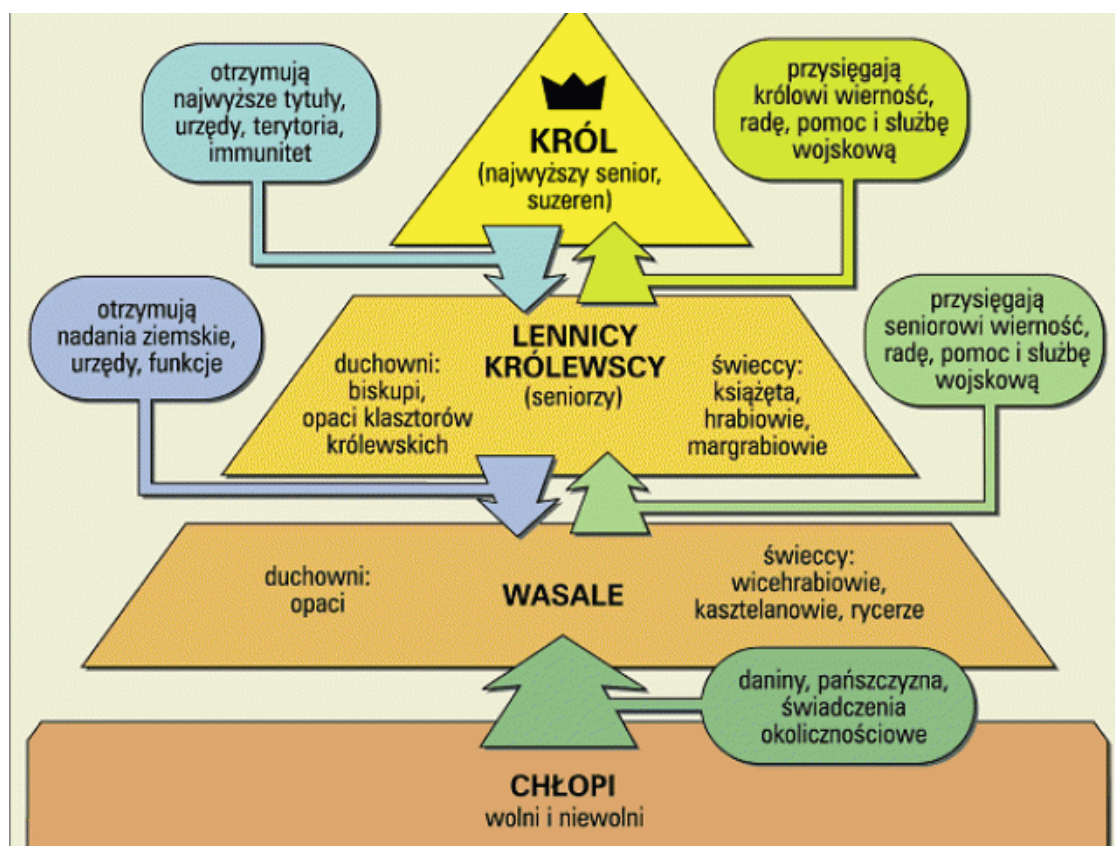
Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczuk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 146.

Miejsce:

Rok:

Zadanie 19. (4 p.)

Na podstawie schematu społeczeństwa feudalnego i wiedzy własnej oceń, czy podane w tabeli informacje są prawdziwe czy fałszywe. Wpisz w odpowiednie rubryki tabeli *Prawda* lub *Falsz*.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczuk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 108.

	Informacja	Prawda/Falsz
A.	W zamian za opiekę chłopci oddawali panu swą ziemię, którą on pozwalał im dalej uprawiać i przekazywać potomkom, żądając jednak świadczeń czyli renty feudalnej w naturze lub pieniądzu.	
B.	Stosunek zależności pomiędzy seniorem a wasalem zawiązywał się w akcie hołdu składanego w obecności świadków – senior przyrzekał wasalowi wierność, radę, pomoc i służbę wojskową.	
C.	Wasalowi nie wolno było przekazać otrzymanego lenna komuś innemu, ponieważ, mając nad sobą seniora nie mógł sam stać się seniorem i posiadać wasali.	
D.	Przekazanie lenna odbywało się poprzez akt inwestytury, w trakcie którego senior wręczał wasalowi rzecz symbolizującą nadaną włość: chorągiew lub grudkę ziemi, pierścień lub pastorał.	

Zadanie 20. (4p.)

Na podstawie poniższej ilustracji podaj nazwę stylu budowli i trzy cechy, które go charakteryzują. Cechy nie muszą być widoczne na zdjęciu.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach nie tylko pisanych, Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004, s. 198.

1. Nazwa stylu:

2. Cechy charakterystyczne:

A.

B.

C.

Brudnopis